

สมุดปกขาว

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

การปฏิรูปประเทศด้านศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เรื่อง

แนวทางการขับเคลื่อนภูมิหลังวัฒนธรรม (Soft Power) เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จัดทำโดย

คณะทำงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง การเปิดภูมิทัศน์ที่ศิลปวัฒนธรรม

ภายใต้แนวคิดไตรภาคีศิลปวัฒนธรรม

ภายใต้ คณะอนุกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม

ใน คณะกรรมการการศาสนา วัฒนธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

แนวทางการขับเคลื่อนภูมิหลังวัฒนธรรม
(Soft Power) เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

- เป้าหมายที่ ๒ ยุติความยากจนทุกรูปแบบ
- เป้าหมายที่ ๔ สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- เป้าหมายที่ ๘ ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่มีผลผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน
- เป้าหมายที่ ๑๐ ลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศ
- เป้าหมายที่ ๑๑ เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน
- เป้าหมายที่ ๑๖ ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๖๐

- มาตรา ๔๓ (๑) บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิอันนุรักษ์พื้นฟูหรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ
- มาตรา ๕๐ (๒) ปวงชนชาวไทยมีหน้าที่ป้องกันผลประโยชน์ของชาติและสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- มาตรา ๕๐ (๔) บุคคลมีหน้าที่ร่วมมือ และสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม
- มาตรา ๕๗ (๑) รัฐต้องอนุรักษ์ พื้นฟูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติและจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย
- มาตรา ๗๐ รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย
- มาตรา ๗๕ รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดการผูกขาดทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศ

รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม การจัดให้มีสาธารณูปโภค หรือการจัดทำบริการสาธารณะ

รัฐพึงส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประชาชนและชุมชน

ในการพัฒนาประเทศ รัฐพึงคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจและความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน ประกอบกัน

แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

แผนปฏิรูปประเทศ

- ด้านที่ ๑๓ ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ ประกอบด้วย

๑) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับโครงสร้าง และระบบกลไกการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมไทยสู่สากล ๒) ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์การขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรม รายสาขา และ ๓) ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรม ในบริบทอัตลักษณ์ที่หลากหลายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

วิธีการพิจารณาศึกษาได้ใช้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้ ๑) การศึกษาเอกสารและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทั้งแผนงาน ยุทธศาสตร์ นโยบายของรัฐ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการทูตวัฒนธรรม การทูตสาธารณะ กระบวนการห่วงโซ่คุณค่าเพื่อการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรม บทเรียนและประสบการณ์จากต่างประเทศ ๒) การระดมความคิดจากการจัดสัมมนาวิชาการ การจัดงานสัปดาห์นิทรรศการและเวทีเสวนา และ ๓) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาประมวล จำแนกหมวดหมู่ วิเคราะห์ และสังเคราะห์

ผลการพิจารณาศึกษา ได้นำมาสู่การสังเคราะห์การขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรม จำเป็นต้องอาศัยกลไกการทำงานแบบมีส่วนร่วมและบูรณาการในทุกระดับ ทั้งคณะกรรมการระดับชาติ คณะทำงานรายสาขา และเครือข่ายภูมิพลังวัฒนธรรมระดับจังหวัด เพื่อการสร้าง National Brand โดยใช้ภาพยนตร์และภาษา เป็นสื่อในการสร้างความหมายและเล่าเรื่อง อีกทั้งคำนึงถึงวัฒนธรรมย่อยหรืออัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเป็นสำคัญ

การขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จะต้องดำเนินการอย่างมียุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นบูรณาการและเป็นรูปธรรม ตั้งแต่ ๑) กระบวนการต้นน้ำ ๒) กลางน้ำ และ ๓) ปลายน้ำ

กระบวนการต้นน้ำ คือ การพัฒนาคน ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรพัฒนาทักษะการสื่อสารวัฒนธรรม และทักษะเฉพาะสาขาทั้งในระบบและนอกระบบ การจัดให้มีพื้นที่การแสดงทางวัฒนธรรม และเวทีการประกวดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับประเทศ การพัฒนาผู้ทรงอิทธิพลทางวัฒนธรรม (Influencer) การบ่มเพาะศิลปินครุภูมิปัญญาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดให้มีโครงการศิลปินพำนัก เป็นต้น

กระบวนการกลางน้ำ คือ การพัฒนาเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม โดยการเสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการด้านวัฒนธรรมในทุกกระดับ ตั้งแต่วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจเพื่อสังคม และ SMEs รวมทั้งสร้างกลไกการบริหารจัดการระดับจังหวัด เพื่อให้มีความพร้อมต่อการรองรับการบริโภคภายในประเทศ และการเพิ่มมูลค่าด้วยนวัตกรรม

(๓) กระบวนการปลายน้ำ คือ การพัฒนาที่มุ่งเน้นการส่งออก โดยการส่งเสริมการร่วมทุนกับต่างชาติ การส่งเสริมการบริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ การสอดแทรกเนื้อหาของภูมิพลังวัฒนธรรมในภาพยนตร์หรือซีรีส์ การพัฒนาระบบ e-commerce และ NFT (Non-Fungible Token) เป็นต้น

ทั้งนี้ในแต่ละกระบวนการ จะต้องมีการปฏิบัติการ ๓ ระยะ คือ แผนเร่งด่วนหรือแผนระยะสั้น (ภายในระยะเวลา ๑ ปี) แผนระยะกลาง (๒-๓ ปี) และแผนระยะยาว (๔-๕ ปี) ที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ

ท้ายที่สุดการขับเคลื่อนจะต้องมีระบบการสนับสนุน ๓ ระบบ ประกอบด้วย ๑) ระบบนิเวศ หมายถึง การพัฒนากฎหมาย

โครงสร้างพื้นฐาน กลไกคณะทำงาน ฐานข้อมูล ๒) ระบบคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อการปกป้อง คุ่มครองศิลปินและการจัดสรรผลประโยชน์ และ ๓) ระบบกองทุน เพื่อสนับสนุนให้ศิลปินได้เข้าถึงโอกาสและงบประมาณเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างต่อเนื่อง

สำหรับการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมของประเทศไทย ภายใต้บริบทอัตลักษณ์ที่หลากหลาย โดยภาพรวมมีข้อสรุปสำคัญ ดังนี้

๑. สร้างความตระหนักรู้ในคุณค่าของ **“สังคมพหุวัฒนธรรม”** โดยปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ผ่านสื่อด้วยแนวคิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและเคารพในการดำรงอยู่ท่ามกลางความแตกต่างหลากหลาย เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมระดับปัจเจกบุคคลและการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในระดับนโยบายต่อการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรม ตลอดจนพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังภูมิพลังวัฒนธรรมให้แก่เด็ก เยาวชน และคนรุ่นใหม่ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในการรับสื่อดิจิทัล

๒. เสริมอำนาจและพัฒนาศักยภาพให้กลุ่มชาติพันธุ์มีความรู้ความเข้าใจในภาษาและวัฒนธรรมไทย เสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม เปิดพื้นที่การแสดงออกและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ หรือการขยายผลความร่วมมือในรูปแบบใหม่

๓. สร้างองค์ความรู้เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรม ด้วยการพัฒนางานวิจัย ทั้งงานวิจัยพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และทุนวัฒนธรรม งานวิจัยเชิงประยุกต์และงานวิจัยเชิงนโยบายที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรม รายสาขา การบริหารจัดการทุนวัฒนธรรม การพัฒนานวัตกรรม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม อันนำไปสู่การพัฒนาที่ **“สมดุลและยั่งยืน”**

๔. สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายศิลปิน ครูภูมิปัญญา และกลุ่มชาติพันธุ์ โดยสนับสนุนให้มีการรวมตัวกันในลักษณะ “เครือข่าย” เพื่อเป็น “กลไก” ในการบริหารจัดการ สร้างพลังเชิงบวกแบบมีส่วนร่วม อันนำไปสู่การลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจนำไปสู่ความรุนแรงต่าง ๆ

๕. จัดตั้ง “สถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน” เพื่อเป็นกลไกหลักในการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับศักยภาพศิลปิน ครูภูมิปัญญา ผู้ประกอบการทางวัฒนธรรม และเป็นกลไกในการสนับสนุนให้ทุกภาคส่วน ทั้งภาควิชาการ ภาคประชาสังคมและภาคประชาชน เกิดความร่วมมือกับนานาประเทศ ในการพัฒนาแผนงานและกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องภาษาและวัฒนธรรมผ่านสื่อและแพลตฟอร์มต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาเพิ่มเติม มีดังนี้

๑. การพัฒนาต้นแบบเครือข่ายภูมิพลังวัฒนธรรมระดับจังหวัด เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมในระดับจังหวัด และระดับชุมชน

๒. แนวทางการพัฒนาและบูรณาการฐานข้อมูล องค์ความรู้ และทรัพยากรมนุษย์ ทางด้าน ภูมิพลังวัฒนธรรมในทุกแขนงและทุกระดับ

๓. การพัฒนากลไกเชิงระบบของห่วงโซ่คุณค่าการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรม ตั้งแต่กิจกรรมต้นน้ำ กิจกรรมกลางน้ำ และกิจกรรมปลายน้ำ โดยพิจารณาถึงความครอบคลุมตั้งแต่การบูรณาการการพัฒนาผู้สร้าง ผู้เสพ ผู้สนับสนุน และประสานสอดคล้องกันอย่างครบวงจร

ภูมิพลังวัฒนธรรมคืออะไร

“ภูมิพลังวัฒนธรรม” (Soft Power) เป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญต่อการเสริมสร้าง **“วัฒนธรรมสัมพันธ์นานาชาติ”** ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ดีและแน่นแฟ้นระหว่างประเทศของทุก **“ตัวแสดง”** ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคพลเมือง อันก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมข้ามพรมแดนและเอื้อต่อการพัฒนาและยกระดับความร่วมมือในทุกมิติทั้งวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระหว่างประเทศ

การขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมของไทยภายใต้บริบทอัตลักษณ์ที่หลากหลายโดยคำนึงถึงความสมดุลในทุกมิติอันนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น เป็นเรื่องที่ชอบธรรมและสอดคล้องกับกฎหมาย ยุทธศาสตร์และนโยบายระดับชาติ กล่าวคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้วางรากฐานให้การสร้างภูมิพลังวัฒนธรรมร่วมกันของคนไทยทั้งประเทศ เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองและชุมชน แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสร้างสรรค์ การพัฒนาสินค้าและบริการด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่นบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรมภายใต้การสนับสนุนแบบบูรณาการของทุกภาคส่วน และนโยบายรัฐบาล นายกรัฐมนตรี เศรษฐา ทวีสิน ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและยกระดับภูมิพลังวัฒนธรรมของไทยให้มีความเข้มแข็ง โดยแต่งตั้ง **“คณะกรรมการยุทธศาสตร์ซอฟต์แวร์แห่งชาติ”** ขึ้น เพื่อทำหน้าที่กำหนดทิศทางและแผนงานการขับเคลื่อนอย่างบูรณาการ

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมานโยบายด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมในต่างประเทศของหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร และกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องไม่สอดคล้องกับบริบทแวดล้อมทาง

สังคม เศรษฐกิจ และพฤติกรรมของผู้คนที่เปลี่ยนแปลงไป และมุ่งเน้นการกำกับควบคุม (Control and Regulator) มากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการใช้ประโยชน์และเผยแพร่วัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ การดำเนินนโยบายด้านการส่งเสริมภูมิพลังวัฒนธรรมของไทย จำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทแวดล้อมในมิติอื่น ๆ อย่างรอบด้านและสมดุล ทั้งผลกระทบต่อในมิติทางวัฒนธรรม มิติสิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศชาติและสังคมร่วมกัน เพื่อให้การขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมของไทยดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังคงอยู่บนฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยอย่างแท้จริง

ด้วยเหตุนี้ คณะอนุกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ในคณะกรรมการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา จึงเห็นควรให้มีการจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” เป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมของไทยภายใต้บริบทอัตลักษณ์ที่หลากหลายโดยคำนึงถึงความสมดุลและยั่งยืนทุกมิติทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และทุกระดับตั้งแต่ปัจเจกบุคคล ครัวเรือน ชุมชน และสังคมโดยรวมทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

ศึกษาอะไรกันบ้าง

(๑) ศึกษาและรวบรวมข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โครงสร้าง และระบบกลไกขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมไทยสู่สากล

(๒) ศึกษาและรวบรวมข้อเสนอแนะกลยุทธ์การขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรม รายสาขา

(๓) ศึกษาและรวบรวมข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรม ในบริบทอัตลักษณ์ที่หลากหลาย และคำนึงถึงความสมดุลหลากหลายมิติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลการศึกษา

การพิจารณาศึกษาได้ใช้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้ ๑) การศึกษาเอกสารและบททวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทั้งแผนงาน ยุทธศาสตร์ นโยบายของรัฐ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการทูตวัฒนธรรม การทูตสาธารณะ กระบวนการห่วงโซ่คุณค่าเพื่อการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรม บทเรียนและประสบการณ์จากต่างประเทศ ๒) การระดมความคิดจากการจัดสัมมนาวิชาการ การจัดงานสัมมนาวิชาการและเวทีเสวนา และ ๓) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาประมวล จำแนกหมวดหมู่ วิเคราะห์ และสังเคราะห์

ผลการศึกษาและ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(๑) แนวทางการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรม (Soft Power) ในภาพรวม

(๑.๑) โครงสร้างหลักขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรม ควรใช้รูปแบบ คณะกรรมการ (committee) ที่มาจากการมีส่วนร่วมหลากหลาย ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สื่อมวลชน สถาบันวิชาการ และอื่น ๆ โดยมีแผนยุทธศาสตร์ร่วมใหญ่ (Single Umbellar) ทั้งในระยะสั้น-ระยะปานกลาง-ระยะยาว สำหรับขับเคลื่อนเชิงบูรณาการอย่างมีเอกภาพ และมีหน่วยงานหลัก ทำหน้าที่ในลักษณะหน่วยเลขานุการประสาน บูรณาการ และ เชื่อมโยงการขับเคลื่อนด้านต่าง ๆ ร่วมกัน

(๑.๒) มีกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เชิงบูรณาการ ขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมร่วมกับแผนพัฒนาในมิติอื่น ๆ โดยมี วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และหน่วยงานผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน พร้อมทั้งพัฒนาระบบนิเวศที่เกื้อหนุนและเอื้ออำนวย ประกอบด้วย การทบทวน แก้ไข และยกร่างกฎหมายใหม่ที่เกี่ยวข้อง พัฒนา โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล กองทุนส่งเสริมภูมิพลังวัฒนธรรม ที่มี เงื่อนไขไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีการกำหนดโนดการขับเคลื่อนในระดับ พื้นที่ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมหลายภาคส่วน และสำรวจสินทรัพย์ ภูมิพลังวัฒนธรรมที่มีศักยภาพมาใช้อย่างเต็มศักยภาพ

(๑.๓) กำหนดกลยุทธ์การขับเคลื่อนในแต่ละสาขาโดยนำแนวคิด ห่วงโซ่คุณค่า (Value-chain) มาใช้ในการออกแบบกระบวนการ เชื่อมต่อ

กระบวนการต้นน้ำ (Upper Activities) มุ่งเน้นการสร้าง ความตระหนัก การพัฒนาทุนมนุษย์ผ่านระบบการศึกษา ทั้งการส่งเสริม

หลักสูตร “STEAM” หลักสูตรเสริมในสถาบันการศึกษา หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น-ปานกลาง-ยาว รวมทั้งพัฒนาระบบผู้ฝึกสอนและถ่ายทอด มีการพัฒนาศักยภาพผ่านการกระตุ้น ส่งเสริม และสร้างแรงจูงใจโดยมีเวทีประกวดผลงานในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างศิลปินและผู้สร้างสรรค์ผลงานในสาขาเดียวกันและต่างสาขาทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น โครงการศิลปินพำนัก เสริมสร้างพลังนักสื่อสารสร้างสรรค์และพื้นที่ชุมชนสร้างสรรค์ และถอดบทเรียน ศิลปินต้นแบบและการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จ

กระบวนการกลางน้ำ (Midstream Activities) ส่งเสริมสนับสนุน อำนวยความสะดวก และพัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้ประกอบการภูมิพลังวัฒนธรรม (Soft Power Enterprise) ได้แก่ องค์กรเศรษฐกิจชุมชน (เช่น วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจเพื่อสังคม กลุ่มอาชีพในชุมชน ผู้ประกอบการรายย่อย กลุ่มธุรกิจ SMEs และกลุ่มอุตสาหกรรมขนาดใหญ่) ได้แก่ การสำรวจและรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ สร้างคุณค่า การยกระดับกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนสู่วิสาหกิจเพื่อสังคม การให้เงินกู้ยืม โครงการ Sandbox การสร้างพื้นที่การรวมกลุ่มเครือข่ายผู้ประกอบการทั้งผู้ผลิต แปรรูป และจัดจำหน่ายสินค้าและบริการทางศิลปวัฒนธรรมในกลุ่มคลัสเตอร์เดียวกันให้เกิดการ Matching ในห่วงโซ่อุปทาน และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการภายในและภายนอกประเทศ

กระบวนการปลายน้ำ (Downstream Activities) การจัดจำหน่ายสินค้าและบริการด้านศิลปวัฒนธรรมออกสู่ตลาด เพื่อสร้างความกินดีอยู่ดีให้กับศิลปิน ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการ และชุมชนท้องถิ่น โดยสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการ เสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดี แสวงหาช่องทางการตลาด สร้างโอกาสในการเจรจาธุรกิจ การ

ซื้อขายผ่านระบบออนไลน์ การประชาสัมพันธ์รณรงค์การใช้ และพัฒนาโครงข่ายช่องทางการจัดจำหน่าย (Market Connectivity)

กระบวนการสนับสนุน (Distribution) ได้แก่ การกำหนดให้มีองค์กรหรือกลไกรับผิดชอบในแต่ละสาขา การพัฒนากฎหมายและระเบียบต่าง ๆ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการวิจัยเพื่อการพัฒนาและต่อยอดเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาระบบคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม และการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนในแต่ละสาขาที่มีเงื่อนไขไม่ยุ่งยากซับซ้อนแต่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้เกิดความต่อเนื่อง

(๑.๔) การส่งเสริมวัฒนธรรมสัมพันธ์ไทยกับนานาชาติ ทั้งการสร้างสรรค์ผลงาน การศึกษา การเดินทาง หรือปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม จัดทำโครงการศิลปินพำนัก (Artist Residence) ให้ประเทศไทยร่วมเป็นเจ้าบ้าน (Host) และผู้เยี่ยมเยือน (Guest) ใช้ภาษาและวรรณกรรมเป็นเครื่องมือเสริมและเร่งการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรม และแสวงหาเครือข่ายพันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์กับต่างประเทศ เพื่อร่วมกันสร้างงานวิจัย นำไปสู่การใช้ประโยชน์ด้านวิชาการ นโยบาย เศรษฐกิจ และสังคม ส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และชี้แนะทางนโยบายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน

(๑.๕) การกำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์และแบรนด์ของประเทศ (National Brand) โดยนำเสนอเอกลักษณ์และความสำคัญของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ให้นานาชาติรับรู้ ทุนวัฒนธรรม พหุวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ที่หลากหลายที่สามารถดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข อุปนิสัยที่ดีงามของชาวไทย และนโยบายความเป็นกลางทางการเมืองระหว่างประเทศและมุ่งเน้นการทำงานเพื่อมนุษยธรรมให้มีความโดดเด่นและรับรู้ในระดับสากล

(๒) แนวทางการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมแต่ละสาขา ผลการพิจารณาศึกษาในครั้งนี้ ได้นำมาสู่การสังเคราะห์ “**ตัวแบบข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน**” สรุปได้ดังรูปที่ ๑ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมจะต้องอาศัยกลไก การทำงานแบบมีส่วนร่วมและบูรณาการในทุกกระดับ ทั้งคณะกรรมการระดับชาติ คณะทำงานรายสาขา และเครือข่ายภูมิพลังวัฒนธรรมระดับจังหวัด เพื่อการสร้าง National Brand โดยใช้ภาพยนตร์และภาษา เป็นสื่อในการสร้างความหมายและเล่าเรื่อง อีกทั้งคำนึงถึงวัฒนธรรมย่อยหรืออัตลักษณ์เฉพาะถิ่นเป็นสำคัญ

การขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จะต้องดำเนินการอย่างมียุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างบูรณาการและเป็นรูปธรรม ตั้งแต่ ๑) กระบวนการต้นน้ำ ๒) กลางน้ำ และ ๓) ปลายน้ำ

กระบวนการต้นน้ำ คือ การพัฒนาคน ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรพัฒนาทักษะการสื่อสารวัฒนธรรม และทักษะเฉพาะสาขาทั้งในระบบและนอกระบบ การจัดให้มีพื้นที่การแสดงทางวัฒนธรรม และเวทีการประกวดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับประเทศ การพัฒนาผู้ทรงอิทธิพลทางวัฒนธรรม (Influencer) การบ่มเพาะศิลปินครุภูมิปัญญาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดให้มีโครงการศิลปินพำนัก เป็นต้น

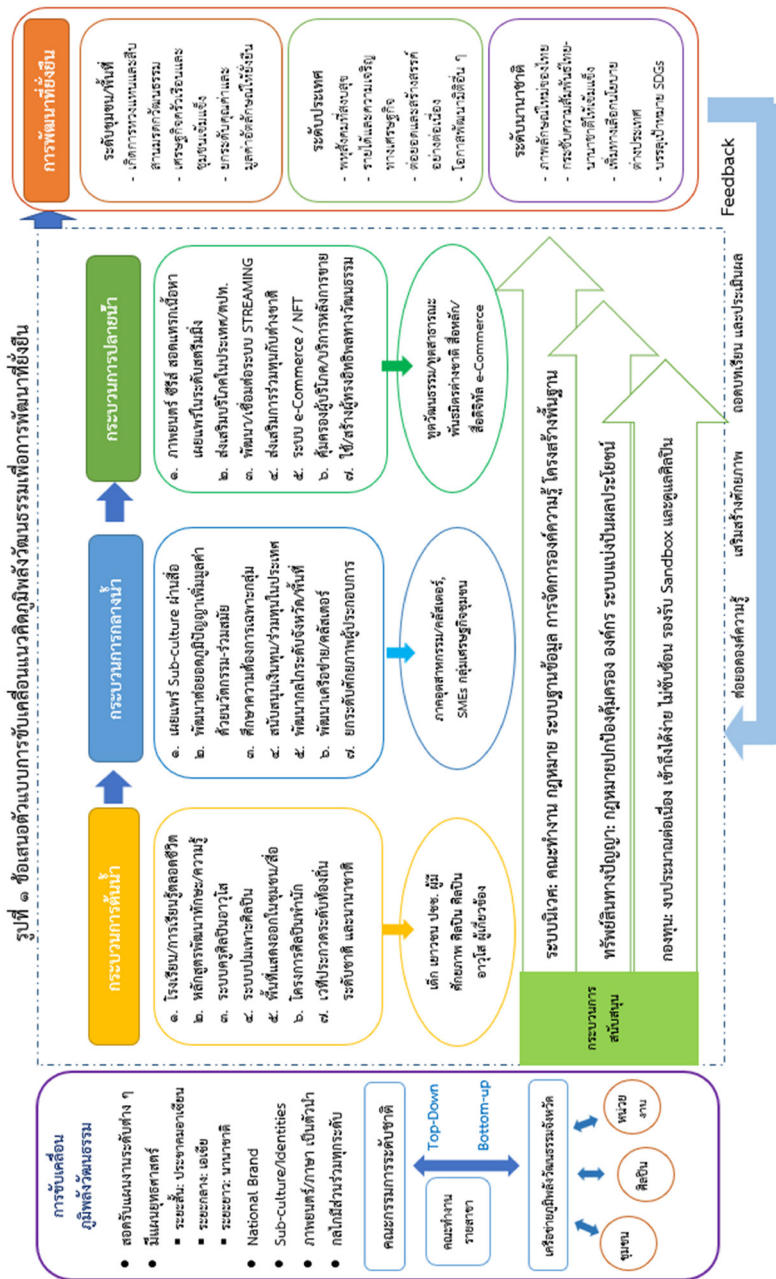
กระบวนการกลางน้ำ คือ การพัฒนาเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม โดยการเสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการด้านวัฒนธรรมในทุกกระดับ ตั้งแต่วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจเพื่อสังคม และ SMEs รวมทั้งสร้างกลไกการบริหารจัดการระดับจังหวัด เพื่อให้มีความพร้อมต่อการรองรับการบริโภคภายในประเทศ และการเพิ่มมูลค่าด้วยนวัตกรรม

กระบวนการปลายน้ำ คือ การพัฒนาที่มุ่งเน้นการส่งออก โดยการส่งเสริมการร่วมทุนกับต่างชาติ การส่งเสริมการบริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ การสอดแทรกเนื้อหาของภูมิพลังวัฒนธรรมในภาพยนตร์หรือซีรีส์ การพัฒนาระบบ e-commerce และ NFT (Non-Fungible Token) เป็นต้น

ทั้งนี้ในแต่ละกระบวนการ จะต้องมีการปฏิบัติการ ๓ ระยะ คือ แผนเร่งด่วนหรือแผนระยะสั้น (ภายในระยะเวลา ๑ ปี) แผนระยะกลาง (๒-๓ ปี) และแผนระยะยาว (๔-๕ ปี) ที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ดังตัวอย่างที่ปรากฏกิจกรรมที่ควรดำเนินการแต่ละระยะในตารางที่ ๑

ท้ายที่สุดการขับเคลื่อนจะต้องมีระบบการสนับสนุน ๓ ระบบ ประกอบด้วย ๑) ระบบนิเวศ หมายถึง การพัฒนากฎหมาย โครงสร้างพื้นฐาน กลไกคณะทำงาน ฐานข้อมูล ๒) ระบบคุ้มครอง ทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อการปกป้อง คุ้มครองศิลปินและการจัดสรรผลประโยชน์ และ ๓) ระบบกองทุน เพื่อสนับสนุนให้ศิลปินได้เข้าถึงโอกาสและงบประมาณเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างต่อเนื่อง

รูปที่ ๒ ภาพรวมตารางแนวทางการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมของไทย ภายใต้แนวคิดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)

ระยะขับเคลื่อน	ต้นน้ำ (Upstream Activities)	กลางน้ำ (Midstream Activities)	ปลายน้ำ (Downstream Activities)	ระบบสนับสนุนห่วงโซ่มูลค่า (Key Value Chain Support)
ระยะสั้น (ภายใน ๑ ปี)	<ol style="list-style-type: none"> สร้างภาพตระหนัก ค่านิยม ความคิด พัฒนา Media Skills/Digital Literacy หลักสูตรทักษะสื่อสารข้ามวัฒนธรรม หลักสูตรพัฒนาทักษะภาษา หลักสูตร Non-Fungible Token พัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชน เวทีประกวดระดับพื้นที่และระดับชาติ 	<ol style="list-style-type: none"> นำภูมิปัญญาเดิมมาศึกษา วิจัย และต่อยอด นวัตกรรมเพิ่มมูลค่าและมูลค่า พัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานร่วมสมัย ส่งเสริม Sub-culture ผ่านสื่อต่าง ๆ วิเคราะห์ Group Studies ราชอาณาจักร สร้างกลไกบูรณาการระดับพื้นที่ ให้ความช่วยเหลือผู้ลงทุนกรณีเร่งด่วน ชิงทุนวิจัยผลงาน/ทำเนียบศิลปิน 	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมการใช้สินค้าและบริการท้องถิ่น เผยแพร่เนื้อหาผ่านภาพยนตร์ ละคร ซีรีส์ ผ่าน Streaming (ระยะสั้น มุ่งเน้น) ประชาสัมพันธ์และเว็บไซต์ นำผลงานยุคใหม่มาพัฒนาเพิ่มคุณค่า พัฒนาแบบ Non-Fungible Token พัฒนาโครงข่ายร้านค้าออนไลน์ ส่งเสริมกลยุทธ์การตลาดให้ผู้ประกอบการ จัดกิจกรรมเชิงพื้นที่รายปี/วันสำคัญ 	<ol style="list-style-type: none"> สำรวจและวิจัยทุนวัฒนธรรมที่มีศักยภาพ พัฒนาระบบฐานข้อมูลดิจิทัล องค์ความรู้ จัดหมวดหมู่ และช่องทางทางดิจิทัล จัดตั้งกองทุนภาษาสมัคร จัดตั้งคณะกรรมการระดับประเทศ (คณะทำงานหลัก-รายสาขา) จัดตั้งสถาบันภูมิปัญญาและปัญญาแผ่นดิน มียุทธศาสตร์ส่งออกภาษาและวัฒนธรรม จัดตั้งหน่วยงานสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวก ในภาครัฐ
ระยะกลาง (ภายใน ๒-๓ ปี)	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาหลักสูตรในระบบการศึกษา/STREAM/การเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาระบบโค้ชชิ่ง (Coaching) ศิลปินอาวุโส/ครูหัตถ์ ส่งเสริมการประกวดระดับนานาชาติ จัดพื้นที่สร้างสรรค์การแสดง/ผลงาน 	<ol style="list-style-type: none"> ยกระดับมาตรฐานการผลิต/สร้างสรรค์ ส่งเสริมนวัตกรรมเข้าสู่ตลาดทหกรรม ร่วมมือสร้างสรรค์ผลงานกับต่างชาติ พัฒนาระบบ OBM และ Pre-order พัฒนาการใช้สื่อ AI และแพลตฟอร์ม วางกรอบแผนงานระดับพื้นที่ 	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาภาพยนตร์/สื่อแอนิเมชั่น และแปล Local to Global ตาม Group Studies ส่งเสริมการเจรจาร่วมทุนเพื่อส่งออกสินค้า จัดกิจกรรมร่วมกับสถานทูต/สถานกงสุล กิจกรรมวัดวัฒนธรรมและชุดการคณะ สถาบันภูมิปัญญาใน ตปท. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ยกระดับขึ้นเทศกาลท้องถิ่นสู่นานาชาติ 	<ol style="list-style-type: none"> จัดตั้งกองทุนหลักและกองทุนรายสาขา วางกลไกสนับสนุนเงินทุนเชิงโครงสร้าง แก้ไขและยกระดับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และภูมิปัญญาท้องถิ่น ออกกฎหมายการแบ่งปันผลประโยชน์ พัฒนาพื้นที่ต่าง ๆ ให้ได้มาตรฐานสากล
ระยะยาว (ภายใน ๔-๕ ปี)	<ol style="list-style-type: none"> หลักสูตรพัฒนาทักษะ Story Telling/ Content Creation ภาครัฐ-เอกชน ร่วมพัฒนาระบบนิเวศศิลปะที่มีศักยภาพสูง ส่งเสริมศิลปินแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับต่างประเทศ/โครงการศิลปินหน้า 	<ol style="list-style-type: none"> สร้างเครือข่ายศิลปิน/ธุรกิจไทยกับต่างชาติ ภาครัฐจับเป็น "องค์กรแห่งการเรียนรู้" ผลักดันศิลปินที่มีศักยภาพสู่อุตสาหกรรมระดับชาติและนานาชาติ 	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาระบบตลาดและดิจิทัลเพื่อจำหน่ายระบบบริการ ส่งเสริมการตลาดตลาด ตปท. ที่ท้าทายและผู้บริโภคทางวัฒนธรรมแห่ง สนับสนุนเงินทุน/ร่วมทุน เพื่อการส่งออก และพัฒนาระบบการแปลผลงานต่าง ๆ 	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาแบรนด์นวัตกรรมและส่งเสริมคุณภาพชีวิตศิลปินและผู้ที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบและยกระดับพื้นที่แสดงผลงานสู่การยอมรับในระดับนานาชาติ ศึกษาและถอดบทเรียนการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาระบบการทางห่วงโซ่มูลค่า กำหนดแผนแม่บทขับเคลื่อนระยะยาว

(๓) การขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมของประเทศไทย ภายใต้บริบทอัตลักษณ์ที่หลากหลาย โดยภาพรวมมีข้อสรุปสำคัญ ดังนี้

(๓.๑) สร้างความตระหนักรู้ในคุณค่าของ **“สังคมพหุวัฒนธรรม”** โดยปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ผ่านสื่อด้วยแนวความคิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และเคารพในการดำรงอยู่ท่ามกลางความแตกต่างหลากหลาย เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมระดับปัจเจกบุคคลและการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในระดับนโยบายต่อการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรม ตลอดจนพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังภูมิพลังวัฒนธรรมให้แก่เด็ก เยาวชน และคนรุ่นใหม่ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในการรับสื่อดิจิทัล

(๓.๒) เสริมอำนาจและพัฒนาศักยภาพให้กลุ่มชาติพันธุ์มีความรู้ความเข้าใจในภาษาและวัฒนธรรมไทย เสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม เปิดพื้นที่การแสดงออกและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ หรือการขยายผลความร่วมมือในรูปแบบใหม่

(๓.๓) สร้างองค์ความรู้เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรม ด้วยการพัฒนางานวิจัย ทั้งงานวิจัยพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และทุนวัฒนธรรม งานวิจัยเชิงประยุกต์และงานวิจัยเชิงนโยบายที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมรายสาขา การบริหารจัดการทุนวัฒนธรรม การพัฒนานวัตกรรม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม อันนำไปสู่การพัฒนาที่ **“สมดุลและยั่งยืน”**

(๓.๔) สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายศิลปิน ครูภูมิปัญญา และกลุ่มชาติพันธุ์ โดยสนับสนุนให้มีการรวมตัวกันในลักษณะ **“เครือข่าย”** เพื่อเป็น **“กลไก”** ในการบริหารจัดการ สร้างพลังเชิงบวกแบบมีส่วนร่วม อันนำไปสู่การลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจนำไปสู่ความรุนแรงต่าง ๆ

(๓.๕) จัดตั้ง “สถาบันภูมิภาษาและปัญญาแผ่นดิน” เพื่อเป็นกลไกหลักในการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับศักยภาพศิลปิน ครูภูมิปัญญา ผู้ประกอบการทางวัฒนธรรม และเป็นกลไกในการสนับสนุนให้ทุกภาคส่วน ทั้งภาควิชาการ ภาคประชาสังคมและภาค

(๓.๖) ประชาชน เกิดความร่วมมือกับนานาชาติประเทศ ในการพัฒนาแผนงานและกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องภาษาและวัฒนธรรมผ่านสื่อและแพลตฟอร์มต่าง ๆ

(๓.๗) ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาเพิ่มเติม มีดังนี้

๑) การศึกษาพัฒนาต้นแบบเครือข่ายภูมิพลังวัฒนธรรมระดับจังหวัด เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรมในระดับจังหวัดและระดับชุมชน ๒) การศึกษาแนวทางการพัฒนาและบูรณาการฐานข้อมูล องค์ความรู้ และทรัพยากรมนุษย์ ทางด้าน ภูมิพลังวัฒนธรรมในทุกแขนงและทุกระดับ และ ๓) การศึกษาเพื่อพัฒนากลไกเชิงระบบของห่วงโซ่คุณค่าการขับเคลื่อนภูมิพลังวัฒนธรรม ตั้งแต่กิจกรรมต้นน้ำ กิจกรรมกลางน้ำ และกิจกรรมปลายน้ำ โดยพิจารณาถึงความครอบคลุมตั้งแต่การบูรณาการการพัฒนาผู้สร้าง ผู้เสพ ผู้สนับสนุน และประสานสอดคล้องกันอย่างครบวงจร

รายชื่อคณะกรรมการ

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

๑. นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒. นายประสาร มฤคพิทักษ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๓. นายเชมชาติ เทพไชย	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

คณะกรรมการ

๑. รองศาสตราจารย์ดร.เกศินี ประทุมสุวรรณ	ประธานคณะกรรมการ
๒. ดร.दनัย หวังบุญชัย	รองประธานคณะกรรมการ
๓. นายพัฒนะ จีรวงศ์	คณะกรรมการ
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมิตรา สุวรรรัตน์เดชา	คณะกรรมการ
๕. นายเจน สงสมพันธุ์	คณะกรรมการ
๖. ดร.ชัชวินธ์ ตันติเวชวาณิชย์	คณะกรรมการ
๗. ดร.ลักษณณ์นัยน์ ทรงเสียงไชย	คณะกรรมการ
๘. นางสาวนิภัสสร คำภา (ผู้แทนกรมอาเซียน)	คณะกรรมการ
๙. นางสาวเพชรรัตน์ สายทอง (ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม)	คณะกรรมการ
๑๐.นางอารีญา สุภาพ (ผู้แทนกรมส่งเสริมวัฒนธรรม)	คณะกรรมการ
๑๑. นางสาวอาภาภาค เบ็ญพาด	คณะกรรมการ
๑๒. นายเจษฎา ลูประสงค์	คณะกรรมการและเลขานุการ
๑๓. นางสาวปาริชาติ แก้วเขียว	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔. นางสาวศิริลักษณ์ ประสิทธิ์พรหม	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

รายงานฉบับสมบูรณ์

